

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΘΕΜΑ Α1.

- α. «Οι ραγδαίες εξελίξεις που γνώρισε... κοινωνικές συνθήκες» (σχολ. βιβλίο σελ. 42)
β. «Το 1909 συντελείται μια τομή... έχοντας επιτύχει τις επιδιώξεις του» (σχολ. βιβλίο σελ.86-88)
γ. «Η συνθήκη των Σεβρών (10 Αυγούστου 1920)...απτή πραγματικότητα». (σχολ. βιβλίο σελ.96 και συνδυαστικά με σελ. 144) «οι εθνικές βλέψεις των Ελλήνων της Μικράς Ασίας... την προσάρτηση της περιοχής στην Ελλάδα».

ΘΕΜΑ Α2.

- α-Λ
β-Σ
γ-Σ
δ-Σ
ε-Λ

ΘΕΜΑ Β1

- α. Η οργάνωση των κομμάτων ήταν εμφανής μόνο στο επίπεδο της ηγεσίας...υπέρ της εκλογικής τους περιφέρειας (σελ. 84)
β. Αντίθετα με άλλες χώρες της Ευρώπης...το μεγαλύτερο μέρος του ενεργού πληθυσμού. (σελ. 84)

ΘΕΜΑ Β2

- α) Η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου ήταν αρχικά σύμφωνη με τον αγώνα...
« αλλά θα την διαθέσω υπέρ του λαού σας.» (σελ.250-251)
β) Παρά το αρνητικό κλίμα που δημιουργήθηκε...και στην Αθήνα στις 4 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους (σελ.252-253)

Γ1.

- α) Βιβλίο, σελ. 90: Ο Βενιζέλος πήρε εντολή σχηματισμού κυβέρνησης... ήταν πλέον ελεύθερος να προχωρήσει στο μεταρρυθμιστικό του έργο.

Βιβλίο, σελ. 91: Το ρεύμα που είχε το κόμμα του Βενιζέλου...επίλυση σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων.

Πηγή: Οι ιστορικές μας γνώσεις επιβεβαιώνονται από τις πληροφορίες που αντλούμε από την ιστορία του ελληνικού έθνους. Σύμφωνα με αυτές, η κυβέρνηση του Βενιζέλου ορκίστηκε στις 6 Οκτώβρη 1910 και ο ίδιος ανέπτυξε στις 8 Οκτώβρη στην Βουλή τις βασικές κυβερνητικές του θέσεις. Μετά την ολοκλήρωση των προγραμματικών του δηλώσεων, ο Βενιζέλος ζήτησε ψήφο εμπιστοσύνης, εξαιτίας όμως της έλλειψης απαρτίας, υπέβαλε στον Γεώργιο Α΄ την παραίτησή του και εισηγήθηκε την διάλυση της Βουλής. Ο βασιλιάς διαισθανόμενος την απήχηση που είχε ο Βενιζέλος στον λαό, αποδέχτηκε την πρότασή του. Η προκήρυξη νέων εκλογών προκάλεσε την έντονη αντίδραση των παλαιών κομμάτων. Τα τρία ισχυρότερα αντιβενιζελικά κόμματα με επικεφαλής τους Γ.Θεοτόκη, Δ.Ράλλη και Κ.Μαυρομιχάλη, κατήγγειλαν την βίαιη διάλυση της Βουλής και αποφάσισαν να μην συμμετάσχουν στην επικείμενη εκλογική αναμέτρηση του Νοεμβρίου του 1910.Η απόφασή τους ερμηνεύεται αν την συσχετίσουμε με την συνειδητοποίηση του

ΑΓ.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 11 -- ΠΕΙΡΑΙΑΣ -- 18532 -- ΤΗΛ. 210-4224752, 4223687
πολιτικού αδιεξόδου των παλαιών κομμάτων. Χρησιμοποίησαν το μέτρο της αποχής από τις εκλογές , ελπίζοντας ότι στο άμεσο μέλλον θα μπορούσαν να επιχειρήσουν την τελική αναμέτρηση με το βενιζελικό κόμμα σε πεδίο περισσότερο πρόσφορο. Τίθεται το ερώτημα : Αν ο παλαιός πολιτικός κόσμος κατέστη ανίκανος να σταθμίσει τους νέους καθοριστικούς παράγοντες της ελληνικής δημόσιας ζωής ή αν εναπέθεσε τις ελπίδες του στην πιθανή φθορά της νέας κυβέρνησης.

Στις εκλογές του Μαρτίου του 1912 το κόμμα των Φιλελευθέρων θριάμβευσε και πάλι. Τα παλαιά κόμματα ,τα οποία απείχαν στις προηγούμενες εκλογές του Νοεμβρίου του 1910 , τώρα ανέδειξαν βουλευτές μόνο εκεί όπου υποψήφιοί τους είχαν μεγάλη λαϊκή απήχηση. Και πάλι πολλοί αρχηγοί μετά βίας κατόρθωσαν να εκλεγούν ενώ άλλοι ,όπως ο Δ.Ράλλης και ο Α. Ζαΐμης κατέλαβαν έδρα στην Βουλή μόνο στις αναπληρωματικές εκλογές, σε άλλες περιοχές. Στην νέα Βουλή, τα πρόσωπα της αντιπολίτευσης απαρτίζονταν από τους παλιούς ηγέτες Γ.Θεοτόκη , Δ.Ράλλη, Κ.Μαυρομιχάλη και από τους νέους πολιτικούς αρχηγούς Δ.Γούναρη, Π.Τσαλδάρη και Ν.Δημητρακόπουλο.

β) Πηγή : Κατά την θητεία της νέας Βουλής αυτής της περιόδου, η Ελλάδα θριάμβευσε αν και άρχισε το έργο της κάτω από δραματικές συνθήκες, που δημιουργήθηκαν εξαιτίας της ανάφλεξης του Κρητικού Ζητήματος. Στην Κρήτη, σκόπιμα διενεργήθηκαν εκλογές την ίδια μέρα με τις εκλογές στην Ελλάδα, με στόχο να αποστείλουν εκπροσώπους του νησιού στο ελληνικό κοινοβούλιο, αφού μετά το κίνημα των Νεότουρκων , η Κρήτη είχε κηρύξει τη ένωση με την Ελλάδα. Τα αποτελέσματα ήταν εντελώς διαφορετικά από αυτά στην Ελλάδα, καθώς το κόμμα του Βενιζέλου εξέλεξε μόνο 23 βουλευτές σε σύνολο 69. Η Τουρκία επιζητούσε αφορμή για να επιτεθεί εναντίον της Ελλάδας. Ο Βενιζέλος , γνωρίζοντας ότι δεν ήταν καιρός να εμπλακεί σε πολεμικές περιπέτειες, αρνήθηκε την είσοδο Κρητών βουλευτών στην ελληνική Βουλή. Η άρνηση αυτή κόστισε στον παλαιό αγωνιστή και επαναστάτη, ο οποίος τέσσερις μέρες παρέμεινε κλεισμένος στο ξενοδοχείο όπου διέμενε.

Βιβλίο σελ 219: *Αλλά ο Βενιζέλος ως πρωθυπουργός της Ελλάδας....ένοπλα τμήματα*

Βιβλίο σελ 219: *Εκείνο που δεν είχε κατορθώσει να λύσει η διπλωματία.... ανέλαβε τα καθήκοντά του στις 12 Οκτωβρίου 1912*

Δ1.

α) Βιβλίο σελ .166-167: *Σημαντικότερες ήταν οι επιπτώσεις από την άφιξη των προσφύγων στην εθνολογική σύσταση του πληθυσμού της Ελλάδας.... και ενσωματώθηκαν στον εθνικό κορμό +σελ. 153-154 (συνδυαστικά στοιχεία): Υπήρξε μέριμνα να αποκτήσουν οι πρόσφυγες απασχόληση ίδια ή συναφή ...την Έδεσσα κι αλλού + σελ.154: Εξάλλου δόθηκε προτεραιότητα στην εγκατάσταση των προσφύγων στην Μακεδονία και την Δυτική Θράκη καθώς θα καλυπτόταν το δημογραφικό κενό....παραμεθόριες περιοχές.*

Πηγές: Στο κείμενο Α΄ του Γ.Γιαννακόπουλου αναφέρεται ότι στην Θράκη η εγκατάσταση των προσφύγων ήταν άμεση προτεραιότητα για το ελληνικό κράτος και το 1924 , το ελληνικό στοιχείο ανήλθε στο 62,1% του πληθυσμού, ενώ 4 χρόνια αργότερα, ένας στους τρεις κατοίκους της Θράκης ήταν πρόσφυγας. Ο Βενιζέλος υπογράμμισε σε λόγο του ,το 1929, την ομοιογένεια του ελληνικού κράτους. Επίσης, στο κείμενο Β΄ του Απ.Βακαλόπουλου, αναφέρονται τα λόγια του Γερμανού Stephan Rohhart που γράφει ότι η Ελλάδα περικλείει στα σύνορά της έναν σχεδόν απόλυτα

ΑΓ.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 11 -- ΠΕΙΡΑΙΑΣ -- 18532 -- ΤΗΛ. 210-4224752, 4223687
ομογενή , από άποψη γλώσσας και θρησκείας, λαό 6.550.000 ψυχών,
συναρμολογώντας σφιχτά ολόκληρο τον εθνικό της κορμό.

β) Βιβλίο, σελ. 167-168: *Για ένα διάστημα, η άφιξη των προσφύγων φαινόταν
δυσβάστακτο φορτίο για την ελληνική οικονομία....που ήταν ειδικευμένοι σε αυτές τις
ασχολίες στην πατρίδα τους.+ (Συνδυαστικά στοιχεία) σελ.153-154: Υπήρξε μέριμνα
να αποκτήσουν οι πρόσφυγες...την Έδεσσα κι αλλού + (προαιρετικά) σελ.45 : Η
αναδιανομή που έγινε .... καθεστώς μικροϊδιοκτησίας.*

Πηγές: Σύμφωνα με το κείμενο Β΄ του Απ. Βακαλόπουλου, οι κυβερνήσεις μετά την
άφιξη των προσφύγων, ανέλαβαν μεγάλα εγχειοβελτιωτικά και αρδευτικά έργα στις
Σέρρες, στην Δράμα και στην Θεσσαλονίκη, π.χ. διευθέτηση χειμάρρων και μεγάλων
ποταμών, αποξήρανση λιμνών και παράδοση γαιών σε ακτήμονες πρόσφυγες και
γηγενείς. Στο κείμενο Γ΄ αναφέρεται η ιδιαίτερη ώθηση που δόθηκε σε τομείς της
γεωργίας, όπως η αμπελουργία και η μεταξοσκωληκοτροφία, στις περιοχές
Αξιούπολης, Βέροιας, Έδεσσας , Αριδαίας, Φλώρινας, όπως και η ροδοκαλλιέργεια
στις περιοχές Έδεσσας, Βέροιας και Δράμας. Επίσης, οι πρόσφυγες εισήγαγαν την
καλλιέργεια αμπελιών αμερικανικής προέλευσης απρόσβλητων από την φυλλοξήρα.
Σύμφωνα με τον πίνακα που παρουσιάζει την παραγωγή δημητριακών, καπνού και
βάμβακος σε χιλιάδες τόνους, παρατηρούμε την πτώση των τιμών, σε γενικές
γραμμές, κατά το έτος 1922, που δικαιολογείται ίσως από την κατάρρευση του
ελληνικού μετώπου στην Μικρά Ασία και την δεινή οικονομική κατάσταση της
χώρας ενώ από το 1923 ,που υπογράφεται η σύμβαση της Λοζάνης, και
πραγματοποιείται η άφιξη των προσφύγων στην Ελλάδα, παρατηρούμε θεαματική
αύξηση της αγροτικής οικονομίας.

ΟΡΟΣΗΜΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΑΜΑΝΑΤΙΔΟΥ ANNA
ΚΟΤΣΗΣ ΓΑΒΡΙΗΛ